

גולדברגר שושנה (רייזל) ויעקב

רייזל (לבית קנל) ויענק'ל גולדברגר, שניהם "צברים" ממשפחות חרדיות, גדלו בירושלים. גם הוריהם היו ילידי הארץ, מצפת ומטבריה. נישאו בגיל 17 ערב מלחמת העולם הראשונה והקימו בית דתי בשכונת בתי הונגריין (סמוך למאה שערים). יענק'ל סירב לחיות מכספי ההקצבה כתלמיד ישיבה ומצא את פרנסתו במלאכות שונות כגון: הכנת יין, כתיבה כסופר סת"ם. ב-1918 הפך לאחד מחלוצי התחבורה העברית בארץ. הוא למד נהיגה, קנה במצרים משאית מעודפי הצבא הגרמני ועסק בהובלת סחורות ואנשים מהכפרים אל ירושלים וממנה. המשפחה עברה מהפך כשעברו לגור ב-1926 בכפר העברי דתי נווה

יעקב, ועוד יותר כשהתיישבו ב-1929 במושב החילוני עטרות. כבר אז עמדו לרשות יענק'ל שני אוטובוסים והוא הפעיל שני קוי נסיעה להובלת נוסעים ותוצרת חקלאית מנווה יעקב ומעטרת לירושלים וממנה, כולל שרות לכפרים הערבים שבדרך. בנוסף, הקימה המשפחה במשך הזמן משק חקלאי בעטרות.

רייזל ויענק'ל גידלו 8 ילדים: תמר, אריה, אסתר, זלמן, יוסף, איציק והתאומים: מינה וחיים. ההורים המשיכו לשמור על אורח חיים דתי, אך הילדים הפכו במשך הזמן לחילונים. חיי המשפחה היו מאושרים וחמים ומלאי פעילויות. יענק'ל היה מופת בשרות שנתן לציבור היהודי והערבי. היה אוהב אדם, נדיב ועוזר לזולת. כמו כן, הפך לסמל לגבורה באזור כולו. הוא החזיק ברשותו אקדח (מה שהיה אז די נדיר) והטיל מורא על הערבים. חרף ההתקפות על האוטובוס בתקופות המאורעות, המשיך בנחישות ובאומץ להפעיל את הקו כולל בלילות, במוצאי שבת, לצורך העברת החלב לתנובה בירושלים.

הבנים תרמו גם הם למאמץ הביטחוני. איציק עזר ליענק'ל לתפעל את האוטובוסים. זלמן ויוסף שרתו כנוטרים ויוסף מונה אחר כך למא"ז.

השכול פגע במשפחה 3 פעמים. בתקופת מלחמת העולם השנייה, בעת בקור אצל קרובים בארה"ב, התנדב הבן זלמן לצבא האמריקאי. ב-1944, והוא בן 23, נפל זלמן בקרב נגד היפנים בגניאה החדשה. על כך זכה לאות הצטיינות ממשלת ארה"ב. במלחמת השחרור, ב-1948, בתוך חודשים נהרגו יענק'ל והבן חיים. יענק'ל בנסיון פריצה של שיירה מירושלים לעטרות הנצורה. חיים בן ה-18 נפצע אנושות בעלותו על מוקש בעטרות ונפטר בירושלים.

למרות האסונות הנוראים המשיכה רייזל לאחד את המשפחה סביבה באמונה ובגאווה. שלושת בניה הנותרים המשיכו את דרכו של יענק'ל והצטרפו לקואופרטיבים לתחבורה "אגד" ו"דן".

ריזל זכתה ונולדו לה נכדים, נינים ובני נינים. במותה בגיל 95 נקברה באדמת ירושלים לצד בעלה יענקל' ולא רחוק משני בניה זלמן וחיים.

זלמן גולדברגר

נפל בקרב בגיניאה החדשה- ט"ז סיון 7.6.1944
נולד ב5.5.1921 בבתי אונגרן שבירושלים.למד
בחדר ומשם לבי"ס תחכמוני.

מעבר המשפחה לעטרות השפיע עליו לשינוי הוא
החל להתמסר ללימודי חול, פעילות הנוער, עבודות
המשק וענייני הבטחון. הוא היה נוטר במשטרת
הישובים העבריים, בשנות המאורעות 36-39 שמר
כל לילה ובמוצאי שבת היה מוביל את החלב
לתנובה ירושלים למרות הסכנות.

לאחר פרוץ מלחמת העולם בעת שהותו בארצות
הברית, התנדב לצבא האמריקאי, הוא נשלח לחזית
האוקיינוס השקט, תחילה לאוסטרליה ואח"כ

לגינאה החדשה שם נפל בקרב. על הצטיינותו במערכה הוענק לו לאחר מותו אות הכבוד
האמריקאי: "לב הארגמן".

טכס מתן האות להוריו ואחיו נערך, בעטרות, בטכס רשמי בהשתתפות נציגי המחלקה המדינית
של הסוכנות והנוטרים העבריים, המקשר הצבאי בצירות האמריקאית בבירות וקצין נוסף מצבא
ארה"ב.

לאחר קום המדינה הועברה גופתו ארצה, לבית העלמין בסנהדריה-ירושלים ליד אביו ואחיו
חיימי ז"ל.

אות כבוד אמריקאי לגיבור יהודי מעטרות

הנשיא רוזוולט ומיניסטר המלחמה האמריקאי שולחים תנחומים לחורי זלמן גולדברגר. שקיפה את חייו במעוז בת האוקיינוס השקט

לאחר זה הסבו האורחים על כוס חלב בבית מוכתר המושב. מר ש. בוינסקי, מווחיקי המושב דיבר בשם המתישבים ואמר, כי זלמן גולדברגר החל את חייו בעטרות, השתתף בבנינה ובהגנתה מפני אלה שרצו להחרובה. לילה לילה וצא להגנת המושב וחרף נפשו בתגונו על מכונית המושב שהובילה חלב לירד-שלים. תמיד הצטיין בגבורה ובאומץ לב ולעולם לא ידע פחד. כמעט 30.000 מבנינו נמצאים בצבא הברוטי, אולם שום חוק ושום צו לא חייב את המנוח להתנדב לצבא האמריקאי, רק ההרגשה, כי אחים לנשק הם האמריקאים, אשר גם דמם נשפך בהגנה על א"י, חייבתו לצאת להגנת אמריקה. הוא מסמל את אהות העמים ואנו מאמינים, כי עם גמר המלחמה יהיה גם לעם העברי, מקום בין עמי העולם התפשו, ויוכל לתרום את תרומתו.

זלמן גולדברגר ז"ל

האב, שנתן את קרבנו
אביו של המנוח, זלמן גולדברגר, סיים באמרו בקול חנוק: בשמו ובשם כל משי-פתחו, אני מודה על הכבוד שהתחילו לבני, שנפל בחזית. הוא לא כל סתם, כי אם להם נגד העם הברברי היאפאני, שותפו של העם הנאצי, אשר יחדיו רצו להשמיד את העם היהודי. כעת יודע אני, כי את קרבנו נתתי מעומק הלב, ואני מתגאה בזה. נאה לנו בבני ובאות החציונות שניתן לו. זכרו ויהי לנצח.
את הרברים תרגם מר נעמן סטבסקי. במסג נוכחו אנשי עפרות וילדיהם, מר ת. בוילין, בשם הסוכנות היהודית והקצין קנדי, הממונה על משטרת חי' שובים העברים במחוז ירושלים, שבו שירת המנוח בשנות המהומות 1936-1939.
הקולונל ג'קסון הכוע את השתתפו-תו בצער המשפחה והכבית, כי יעבור למיניסטריון המלחמה בוואשינגטון את **תוכן דבריו, שצטטנו בשבט.**

„לב הארגמן“ — אות הכבוד האמ-ריקאי — על הצטיינות במערכת האו-קיינוס השקט, לחייל זלמן גולדברגר, בן 23, מעטרות שליד ירושלים, הוענק את-מו, לאחר מותו של החייל, לאמו, בט-כס רשמי במושב.

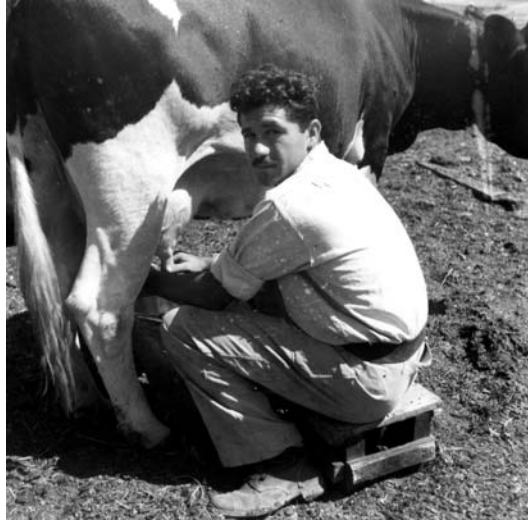
כא בשם נשיא ארצות הברית
הקולונל ז. ג'קסון, הנספח הצבאי בצירות האמריקאית בבורה, בא במי-וד, כדי להעניק את „לב הארגמן“ לאם החייל המנוח. בבואו לאולם בית-הספר שבמושב אמר הקולונל ג'קסון: „באנו בשם נשיא ארצות הברית של אמריקה, כדי להעניק את אות הכבוד „לב האר-גמן“ לאמו של החייל זלמן גולדברגר.“
מכתב תנחומים מאת סטימסון
לאחר זה קרא הלוויטננט נ. אנדרו-נוביץ' מכתב תנחומים לבן גולדברגר, אם המנוח, מאת מיניסטר המלחמה האמריקאי ה' הנרי ל. סטימסון:
„לפי קשתו של נשיא ארצות הברית אני כותב לך, כדי להודיעך, כי „לב הארגמן“ הוענק לאחר מותו לבנה, החייל זלמן גולדברגר, מחייל הרגלים, שהקריב את חייו בהגנה על ארצו. מעט מועיר משנוכל לעשות או לאמר ויכל לבחון במות יקירך. אנו מעריכים בכל לב את גודל אבדתך, כי האבידה, אשר נפלה בגורלו של כל אחד מאתנו, בהאב-קות זו למען ארצנו, היא אבידה משר-תפת לכולנו. כשיגיע לידך אות הכבוד, אני רוצה שתדעי, כי אהדתי מלווה אותו ותקותי, שנצחון משרתנו יקל על כובד יגונך.“

נשיא ארצות הברית כותב על הגיבור היהודי
הוקרא תעודת הכבוד, התומה בידי האדוואט הכללי של הצבא האמריקאי המאיור גנרל י. א. אוליו ומיניסטר המלחמה הנרי סטימסון, המאשרת כי „לב הארגמן“ הוענק לחייל זלמן גולד-ברגר לאחר מותו על הצטיינות בקרב ועבוד הפצעים שנפצע ב-7 ביוני, 1944, וכן מכתב מאת נשיא ארצות הברית

פראנקלן דילאנו רוזוואלט, „לזכרו של החייל זלמן גולדברגר, שמת בשרתו את ארצו בזירת האוקיינוס השקט. הוא מהווה חוליה בשרשרת הכלתי מנותקת של גבורה העם, שחרפו נפשם למנו-ען החופש.“
„ידע העם היהודי שלא נשפך דם בניו לשוא“
לאחר שהקולונל ג'קסון מסר את אות הכבוד לאם החייל המנוח, הודה בשם המשפחה גיסו של המנוח מר מ. ברשבסקי, שהכוע את המשאלה, כי „ינתן גמול לעם היהודי על קרבנותיו בכל זירות המלחמה כדי שידע שדם בניו לא נשפך לשוא.“

ז'מן כאלו 1944
י. ב. י.

חיים גולדברגר (חיימי)

נולד ב-26.7.1929 בנוה יעקב, גדל ולמד בעטרות, ובהמשך בבית ספר דתי בירושלים ושנה בבית הספר התיכון של זרם העובדים. חיימי עבד במשק ובמכונת המשפחה. נטע וטיפח כרם במסירות רבה. הוא סיים קורס מדריכים מטעם הנוער העובד, הדריך את הנוער במושב והיה חבר ועדת נוער ועדת תרבות.

היה מאד מקובל ואהוב על

חבריו, עליז ורציני כאחד, עוזר לזולת. היה בעטרות בעת המצור שם קבל את הידיעה המרה על אביו, יענקל שנפל בשיירה לעטרות, כשבועיים אח"כ בעת פעילות מבצעית להנחת מוקשים על הטרוסות שבין עטרות וקלנדיה עלה על מוקש ונפצע קשה. בשל המצור, העברתו לבית חולים היתה כרוכה במאמצים רבים, תחנונים ולחץ על הרופא הבריטי בשדה התעופה על מנת להצילו. מינה אחותו סיפרה שהרופא נתן לו לנשוך קרש בדרך לבית החולים על מנת שלא יצעק ולא ישמיע קול בעת הסעתו ובמעבר במחסומים הערביים.

חיימי נפטר בבית החולים בירושלים כשבועיים לאחר פציעתו הקשה בתאריך ה- 25.5.48.

נקבר בשייך באדר א' ב-10.9.1948 הועבר להר הרצל.